

PRÁVO A E ETIKA V PÉČI O NEMOCNÉ A POSTIŽENÉ

Miroslav Pilát

MICHALÍK, J. Právo a etika v péči o nemocné (nad zákonem o sociálních službách). Moravskoslezský okruh, o.s., 2007. 78 s. ISBN: 978-80-239-9250-2.

„Kapesní průvodce džunglí zákona o sociálních službách pro uživatele“ tak by bez nadsázky mohl znít podtitul této do objemu, nikoliv však do významu, gracilní publikace. Vydavatelství Moravskoslezský okruh, o.s., jehož sídlo se recenzentovi přes veškerou snahu nepodařilo v publikaci nalézt, uvedlo na trh publikaci, která se bezpochyby stane užitečným průvodcem úskalími paragrafů zákona o sociálních službách, a to zajisté nejenom uživatelům sociálních služeb či nemocným.

Kniha je rozdělena do šesti základních kapitol, které strukturálně korespondují s uspořádáním jednotlivých částí a ustanovení zákona č. 108/2007 o sociálních službách, což zajisté umožní čtenářům snadnější orientaci při studium dané problematiky.

V úvodní části nazvané „Namísto úvodu“ autor nekonvenčně a poutavě uvádí čtenáře do problematiky související s právě probíhající reformou sociálních služeb v České republice a jejími legislativními nástroji, tím že se zamýšlí nad vybranými dotazy tazatelů, se kterými setkat v rámci své poradenské praxe. Tento zvolený postup zajisté může zahnat případnou potencionální nedůvěru a obavy z možného nepochopení složité problematiky zákona o sociálních službách u čtenářů z řad uživatelů sociálních služeb a dává tušit, že publikace se bude kromě výkladu vybraných částí zákona o sociálních službách zabývat i praktickými příklady.

V první kapitole „Zákon o sociálních službách-historie a východiska“ seznamuje autor srozumitelnou formou čtenáře s více jak desetiletou snahou odborné a uživatelské veřejnosti o přijetí nové moderní právní úpravy v této oblasti společenského života a zřetelně formuluje základní problémy a skutečnosti, které tuto dlouholetou snahu provázely nebo ji determinovaly. Podkapitola „Vývoj legislativních norem upravující podmínky poskytování sociálních služeb od roku 1990 do 30. 11. 2005“ najde jistě vděčné čtenáře nejen z okruhu uživatelů sociálních služeb, ale zcela jistě i z řad zadavatelů a poskytovatelů sociálních

služeb a v neposlední řadě i odborné veřejnosti, stejně jako podkapitola „Analýza vztahů mezi klienty a poskytovateli sociálních služeb dle právní úpravy platné do konce roku 2006.“

Druhá kapitola „Nový zákon o sociálních službách“ prostřednictvím jednotlivých podkapitol vymezuje základní pravidla a zásady pro poskytování sociálních služeb, okruh sociálních situací a způsobů jejich řešení a vymezuje klíčové pojmy tak, jak jsou definovány v zákoně o sociálních službách. V této kapitole je rovněž vymezen okruh oprávněných osob jimž jsou sociální služby poskytovány za splnění podmínek daných zákonem. Kardinální část této kapitoly je po právu věnována příspěvku na péči jako novému systémovému prvku poskytování sociálních služeb, posuzování péče o vlastní osobu a posuzování soběstačnosti v kontextu jednotlivých stupňů závislosti na pomoci jiné fyzické osoby tak, jak jsou definovány v příslušných ustanoveních zákona o sociálních službách a jeho provádějícího předpisu. Obsah této kapitoly zcela jistě pomůže snadnější orientaci v problematice posuzování stupně závislosti uživatele sociálních služeb na jiné fyzické osobě jak uživateli sociálních služeb, tak jejich blízkým, a to zejména díky zřetelně strukturovaným podkapitolám, které se zabývají pravidly pro posuzování stupně závislosti na jiné fyzické osobě, závislosti výše příspěvku na péči na stupni závislosti na jiné osobě, nárokem na příspěvek a jeho výplatu, příjemcem příspěvku, povinnosti žadatele o příspěvek, řízením o příspěvku a v neposlední řadě kontrolou využívání příspěvku.

Ve třetí kapitole „Druhy a typy sociálních služeb“ nás autor seznamuje s druhy a typy služeb, které jsou definovány v zákoně o sociálních službách a které do doby přijetí tohoto zákona nebyly doposud obecně platnými právními předpisy u nás upraveny. V jednotlivých podkapitolách se zabývá zákonem o sociálních službách definovanými zařízeními sociálních služeb, základními činnostmi při poskytování sociálních služeb, základním a odborným sociálním poradenstvím, službami sociální péče a službami sociální prevence s odkazy na konkrétní příslušná ustanovení zákona o sociálních službách, což ve svém důsledku usnadňuje případnou práci se zmíněným právním předpisem.

Čtvrtá kapitola „Podmínky pro poskytování sociálních služeb“ se věnuje dalšímu novému systémovému prvku v oblasti poskytování sociálních služeb, kterým je bezesporu registrace sociálních služeb, a to jak z pohledu udělení registračního oprávnění pro poskytovatele sociálních služeb, které je základní zákonnou podmínkou pro možnost poskytování sociálních služeb a nezbytným předpokladem pro čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů, tak z pohledu zavedení registru poskytovatelů sociálních služeb, ze kterého se postupně

stane přehled sítě poskytovatelů sociálních služeb, a to jak ze strany rozsahu tak ze strany charakteru poskytovaných služeb. Druhá podkapitola v souladu se zákonem o sociálních službách taxativně vymezuje povinnosti poskytovatelů sociálních služeb.

Pátá nejobsáhlejší kapitola „Institut Smlouvy o poskytování sociálních služeb“ se zabývá právní úpravou Smlouvy o poskytování sociálních služeb a podrobně je podán autorův velmi užitečný výklad ustanovení o Smlouvě o poskytování služby, ve kterém autor zúročil bohaté zkušenosti z právního a odborného poradenství, které již řadu let poskytuje. Kromě zmíněného autor na tomto místě zodpovídá prostřednictvím citovaných příkladů z praxe několik nejčastějších otázek, které s sebou další nový systémový krok, kterým je institut Smlouvy o poskytování služby přináší. Institut Smlouvy o poskytování služby je výrazným fenoménem, který nezastupitelně hájí oprávněné zájmy uživatelů sociálních služeb, si zcela jistě po právu zaslouží náležitou pozornost, kterou autor v publikaci této problematice věnoval, a jistě ji ocení čtenáři rekrutující se jak z řad uživatelů, tak z řad poskytovatelů sociálních služeb.

V poslední šesté kapitole „Domácí a rezidenční péče“ se autor zamýšlí nad tolik diskutovaným problémem v období transformace sociálních služeb, jakým se hledání a podpora optimálního poměru mezi tzv. péčí „ústavní“ a domácí péčí o člena rodiny s těžší závislostí na péči jiné osoby. V této kapitole se autor rovněž věnuje úvaze o podpoře domácí péče o postižené a závislé osoby ze strany státu a přináší realistický pohled na současnou potřebu poskytování sociálních služeb i v rezidenčních zařízeních sociálních služeb.

Stejně jako na úvod, autor na závěr uvádí ilustrační příklady lidských osudů, které vždy poznamená starost a péče o blízkou osobu se zdravotním postižením s cílem povzbudit a pomoci lidem v jejich nelehkém a obdivuhodném snažení.

Po přečtení publikace je zřejmé, že autorovi se podařilo skloubit vlastní mnohaleté odborné zkušenosti z oblasti speciální pedagogiky, práva a svým způsobem i uživatele sociálních služeb.

Kniha jako celek představuje zajímavý a dle názoru recenzenta velmi přínosný a užitečný poradenský přístup v oblasti poskytování sociálních služeb a určitě si najde vděčné čtenáře, kteří by jistě uvítali další vydání reagující na legislativní změny v oblasti poskytování sociálních služeb.

Miroslav Pilát